

Handvaten om de graslandproductie te verbeteren

Sinds 2013 zoekt Koeien & Kansen naar mogelijkheden om de ruwvoerproductie te verbeteren onder het motto 'Naar een productieslag voor ruwvoer'. De aanpak is doelgericht: evalueren van de bestaande ruwvoerproductie om toe te werken naar een haalbaar geachte, hogere productie.

Met de bodemcheck – ontwikkeld door het Louis Bolk Instituut en Wageningen UR – beoordeel je systematisch je bodem aan de hand van kringloopcijfers, kuil- en bodemanalyses en de bodemconditiescore in het veld.

Toegevoegde waarde van kuil- en bodemanalyses

Kuilluitslagen van gras laten zien wat bodem en bemesting voor grasgroei betekenen. Vooral de samenstelling van elementen in de eerste snede kan een indicatie zijn voor noodzaak tot veranderingen in bemesting en bodembeheer. Hetzelfde geldt voor (uitgebreide) bodemanalyses. Daarbij

zijn de streefwaardes verschillend per grondsoort.

Bodemconditiescore

Bij het beoordelen van de bodemkwaliteit worden zes onderdelen onderscheiden: organische stof, bodemchemie, bodemleven, bodemstructuur, waterhuishouding en beworteling. Organische stof en bodemchemie worden al meegenomen bij de beoordeling van de bodemanalyses. De andere vier onderdelen worden beoordeeld in de bodemconditiescore.

Ervaringen op K&K bedrijven

De bodemkwaliteit is op enkele Koeien en Kansenbedrijven geïnven-

Nieuw Logo Koeien & Kansen

In januari 2000 verscheen de eerste Koeien & Kansen-nieuwsbrief. Halverwege de jaren 2000 werd KTC De Marke officieel het proefbedrijf van Koeien & Kansen. Om dit ook in het logo duidelijk te maken werd een onderdeel van het logo van De Marke, namelijk de kringlooppijlen, geïntegreerd in het logo van Koeien & Kansen. In 2007 verscheen de Nieuwsbrief van Koeien en Kansen met het nieuwe logo en in een frisse

nieuwe huisstijl. Nu, 9 jaar later, is Koeien & Kansen bezig met nieuwe thema's, zoals de BedrijfsWaterWijzer en Productieslag. Daarnaast is er ook veel veranderd in de stand der techniek van websites en andere digitale middelen. Dus werd het tijd voor een wijziging van het Koeien & Kansen-logo. De kringloop is met de kleur oranje geïntegreerd in het logo, zoals ook het kringloopdenken is geïntegreerd in Koeien & Kansen. Dit logo is breed te gebruiken.

Marry van den Top, Wageningen UR

tariseerd. Eerst aan de keukentafel om de cijfers van kuil- en bodemanalyses te onttrafelen en vervolgens het veld in met een spade. Op elk bedrijf konden wel actiepunten worden benoemd. Dit varieerde van gericht zwavel en/of kali (bi)bemesten op enkele percelen tot het telen van grasklaver op percelen met lage NLV. Maar ook (te) hoge S- en K-waardes werden geconstateerd in graskuilen. Dit kan nadelig zijn voor de diergezondheid. Ook andere nuttige kengetallen van de kuil- en bodemanalyses werden onder de loep genomen. Zoals Molybdeen (Mb). Een te hoog gehalte kan negatieve gevolgen hebben voor Cu-absorptie.

Daarna werd gemeten op percelen die gekozen waren op basis van de aandachtspunten van het betreffende bedrijf. De bodemconditiescore werd vervolgens in verband gebracht met de opbrengstwaarnemingen. Was een lage gewasopbrengst een gevolg van een slechte bodemkwaliteit?

En dankt een productief perceel zijn hoge gewasopbrengst aan een goede bodemkwaliteit? Helaas gaat dit vaak niet direct op. Toch blijft inzicht in de bodemkwaliteit zinvol om het bodem- en gewasmanagement te verbeteren. De combinatie van 'kille cijfers' aan de keukentafel en het observeren van de bodem in het veld inspireert tot nadenken en acties tot verbeteringen.

Conclusie

De checklist voor kuil- en bodemanalyses en de waarnemingen onder de zode aan de hand van de bodemconditiescore bieden waardevolle aanknopingspunten voor de veehouder om de gewasproductie te verhogen door maatwerk in de bemesting en het beheer van de bodem.

Jouke Oenema en Koos Verloop
Wageningen UR,
Nick van Ekeren, Louis Bolk Instituut

Checklist voor kuil- en bodemanalyses en de Bodemconditiescore

Kengetal	Streefwaarde
<i>Graskuilanalyses 1e snede</i>	
P-gehalte g/kg ds	> 3,5
K-gehalte g per kg ds	25-35
S-gehalte g per kg ds	> 2,2-4,0
Fe-gehalte mg per kg ds	< 1000
<i>Bodemanalyse grasland</i>	
pH, NLV, P-plant beschikbaar, P-AL en K-getal:	zie www.bemestingsadvies.nl
SLV	> 20
<i>Bodemconditiescore</i>	
Gewasbedekking, beworteling, verdichting ondergrond, regenwormen, bodemstructuur, organische stof (kleur), aantal gekleurde vlekken, plasvorming, scheuren en spoorvorming/vertrapping:	zie www.mijnbodemconditie.nl